

KATHOLIKUS NÉPLAP.

39. szám.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizethetni rá Pesten, a jó és olcsó könyvkiadó-társulat ügynökénél: ezukorutca 6. szám. földszint. sa szerkesztőségénél. Vidéken a es. kir. postahivataloknál.

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2. 14.

Pest, september 28. 1853.

Előfizetési díj Budapesten kihordással félévre 1 ft. pp. vidékre postán, borítékban félévre 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” ezimezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

A simontornyai basa.

Mennél általánosabb valamely korszakban a vallástalanság, annál szebb fényben ragyognak fel az erénynek példái; s mennél szélesebb a háló, melly valamely tiszta szívnek vettetik, vagy mennél nagyobb a kísértet, mellyel egy kereszténynek megvinia kell, annál égiebb a harez s annál dicsőbb a diadal, melly mennyei borostyánnal övedzi a jól küzdött homlokát. Volt egy idő, kedves olvasó! midőn édes hazánknak nagy része a török hatalmában volt, s az igazság szent törvénye helyett pogány önkény uralkodott. Buda, országunk fővárosa is a pogány kezében szenvedett, s a budai basa kormányozta a török iga alatt kesergő országrészt; egyébiránt minden egyéb váraknak, és minden nagyobb városoknak különös basáik voltak, kik tetszésök szerint sanyargatták és nyomták, ölték és pusztították a védtelen magyar népet. Tolna megyében is a simontornyai várnak és környékének kormányzója 1669-dik év körül Akmet Oglu basa volt. Ez egy középkori, rettentő kegyetlen férfiú vala, ki előtt nem csak a szolgaságba vetett magyarok, hanem tulajdon vitézi is reszkettek; adózsarolásban telhetlen, erőszakos, ragadozó, vérszopó tigris; azonkívül buja indulatu fájtalan gonosz, ki előtt a nép asszonyai és lányai bátorságban nem lehettek; innét volt, hogy Simontornyan és környékén csinosabb arzu nőt nem lehetett találni; mert részint elköltöztek ama vidékekre, mellyek még keresztény hatalom alatt Leopold császár birtokában voltak; vagy hazajokhoz közel az erdők vadonaiban bujdosnak; vagy a házak rejtekeibe visszavonulva tartózkodtak. Jaj volt az apának, ki leányát, vagy a

férjnek, ki nőjét előle elrejtteni bátor volt. Élt akkor Simontornyan egy előkelő nemes férfiú, Zendrői Pál, ki egyetlen leányát Máriát még eddig okosan rejtegetve ritka virágként fölnevelte. Zendrői Máriának, mint a kézirat beszéli, szeretetre gerjesztő, nyájas és igen kedves alakja vala. Teste vitéznek beillő, magas, izmos és fehér, arca gömbölyű, teljes és szabályozott; arca némi vegyülete a fehér és vérvörösnek, igen hasonló volt a halványpiros rózsához. Tekintete mindig szelid és kimondhatlan nyájas, sőt ha ajtatoskodék, arczájából szinte kedves fény látszék kisugárzani; szemei élénk tüzzel ragyogtak, mellyekből, ha mosolygott, csupa barátság lövellett, de esodálatos komolysággal villámlottak, ha keménynek kellett lennie. Természete férfias, de szelid; lelkülete gazdag és erénydus; érzése nemes, szive tiszta és moesoktalan; vallásáért dobogó, hiteért élni s halni tudó; a keresztnek hive, az imádságnak bajnoka, s az Istenről elmélt szent magányosságnak szeretője volt. Illyen volt Mária, s élte huszadik évét kezdé, midőn atyja, a szilárd lelkű Zendrői Pál elhatározá, leányát titkon előbb férjhez adni, s aztán a környékről eltávolítani. Farkas Bálint ekkor Simontornyanak birája vala. Harmincz éves, jámbor, erős, deli férfiú, Akmet basának kedves embere; mert Bálint több évekig török fogságban volt, s egy árulás alkalmával Akmet basa életét megmenté; miért is Akmet szabadon tette Bálintot, igen sok kincsekkel megajándékozta, s magával elhozta Simontornyára, hol az eleintén magyarul nem tudó Akmetnek tolmácsa s a magyar nyelvben tanítója volt; később a basa kinevezé Bálintot város birájának, minek nem csak Simontornya, hanem az egész környék örvendett; mert Bálint nagy befolyással lévén Akmetre, minden igye-

kezetét arra fordította, hogy Akmet basa dühöngéseit korlátozza, vad kiesapongását s kegyetlen indulatait mérsékelje. Bálint ismerte a Zendrői háznak titkon nyíló virágát Máriát; bejárt oda ritkán és okosan; nyilvánítá is Zendrői Pálnak, miként eltökéllett szándéka Akmettől és Simon-tornyától elbucuszni, Máriát nőül venni, s vele a környékből eltávozni. E nyilatkozatnak Pál igen megörült, s mivel Mária szerette Bálintot, meg lön az egyesség, s Nagy Boldog Asszony ünnep estéjén a titkos kézfogó Zendrői Pál házában megtartaték. Már az éjféli közelgett, s a lelkében örömittas Bálint végre haza indula, s követé őt mátkája és Zendrőiné a külső ajtóig, hol Bálint megfogá mátkája kezét, s csendes esdő hangon így szóla hozzá: „Mária! én bemegyek holnap Akmethez szabadságot kérni, hogy szülőföldemre költözhessek: kérd az Istent érettem, hogy Akmet szíve irgalomra hajoljon; Máriát is kérjed oh Mária, hogy őrizzen meg téged ezután is, mint eddig megőrzött minden gonosztól, s a basa kémszemeinek látásától;“ itt megszorítá mátkája kezét, s az éj homályában haza távozek.

Az égre szállt a hajnal. Mária épen reggeli álmából ébred fel, s kezét a feje mellett álló asztalkához nyujtá, imakönyvét felnyitandó, a mint hirtelen fegyverzörgés s lassan zajgó szómoraj üté meg tüleit; haladék nélkül felkele ágyából, s kitekinté vékony függönyei alól az ablakon; de csaknem összerogyék ijedtében, a mint udvarán egy csoport török katonaságot épen oszlani, az ajtókat s minden kijárasokat elállani észreuvé. Mária csakhamarösszeszedé magát, s az ármányt kikerülhetlennel látván, öltözni kezdé igen gyorsan, reggeli hálaímáját egyszersmind ömledezvén ajakin. Mig Mária öltözék, azalatt a török örvezető felveré álmából Zendrői Pált és nőjét; kiknek is előterjeszté küldetése okát, s a basa nevében elrejtett leányát azonnal kiadni parancsolá. Iszonyu sirás és jajtámadott a házbán; Zendrőiné csaknem tébolyodott lön; de Mária vigasztalá anyját, és inté, hogy bízzék Istenben, ki az igaz ügyet és ártatlanságot eltapodni nem engedi; s mikor Máriát az örök indulóra nógaták, még egyszer megcsokolá anyját, s erős, nyomatékos hangon így szóla hozzá: „kedves anyám! légy erős; leányodat ugyan meghalva láthatod; de meggyalázva soha sem! Isten ugy segítjen!“ „Segítsen Isten!“ kiálta Szendrői Pál, s keresztet vetett a fegyveres körben büszkén távozó leánya után.

Máriát a várba kísérték fel, a basa lakására. Egy tágas szobába vezeték őt, mellybe midőn Mária belépett, a rendkívüli fényességtől csak

nem szemefényét elvesztette. A butorok aranyozott czedrusfából, a pamlagok, székek nyugvóhelyek bársonyból voltak, arany szálakkal és keleti gyöngyökkel dűsgazdagon kivarrra; az ablakok és nyoszolyák függönyei csodaszépen himzett török kelmékből tömött arany rojtokkal ékesítve. Ritka szépségű s különféle öltözékek voltak már elkészítve Mária számára, mellyeken több vala gyémánt, gyöngy és drága kő, mint a szövet; azonkívül nagy mennyiségű ékszerek, boglárók, karperecek, aranylánczok, mellyeknek értéke a hiedelmet meghaladja, valának esinos rendben elrakva használatára; de Mária megvetőleg néze mindezekre; ugy tekinté e szépségeket, mint álnok törököt, mellyek csak azért rakattak elébe, hogy elméjét elveszítse, s hogy miattok elfelejtkezék ama drága gyöngyről, mellyért az evangéliumi ember mindenét eladta, hogy megvehesse azt — az örök boldogságról. Mária mellé két egyén adaték szolgálatra: egy éltes török nő, Rökkána, ki magyarul is dadogott; és Izmael, egy szálas termetű, tiszta fekete képű, kondor haju szerezesen. Sokáig magára volt hagyatva Mária, mi alatt imádkozék, s kéré az Istent, hogy adna neki erőt ellentállani a kísértetnek, mint hajdan erőt adott Józsefnek kiszabadulni a vétkes Putifarnó karjai közül. A mint Mária eként elmélkedék, az öreg Rökkána lépe be, arany táczán hozván Máriaék gőzölgő jó illatu reggelit; de Mária hidegen utasítá el és nem evék. Most Rökkána hízelt beszédekkel hálózgatá Máriát, dicséré felséges termetét, mutogata a drága öltönyöket, s magasztos szavakkal rajzolgatá, milly gyönyörű, milly ékes leend Mária, ha majd azokat magára veszi. Mária hidegen mosolyga Rökkána szavaira, s vállát veregetve jobb kezével, így szóla hozzá: „Szegény jó öreg, mint szánlak téged botor beszédeidért! lásd Rökkána, én keresztény vagyok, s a keresztény nőnek igazi ékesége nem a drága öltözetekben, nem a kincsben és gazdaságokban, nem az arany és ezüst ékességekben, hanem a szívnek tisztaságában áll.“ Itt ismét megnyílék az ajtó, s a fekete képű Izmael bukkanék be, s kiszólita Rökkánát, ki azonnal eltávozek. Szinte boldogabbnak érzé magát Mária, hogy elhagyaték; hanem e boldogságot nem soká élvezheté, mert lépteket hallott a mellékteremben; a drága függöny, melly az oldalajtót borítá, félre huzódék, s keleties legdrágább pompájában előtte áll Akmetbasa Mária egy pillanatra megzavarodék; de összedé gyorsan lelki erejét, s elfordula az ablak felé. Akmet lassu és bizalmas léptekkel közelite hozzá, s megfogá meztelen hó karját; de Mária

hirtelen visszafordula, s hévvel löké vissza magától Akmet kezét, s szemeiből villámot lövelve, parancsoló hangon mondá: „Vissza tölem rab-szolgák ura! tiszteld a pártát fejemem, s imádd az Istent fejem fölött; de hozzám ne nyulj, mert Zendrői Pál leánya vagyok s nem rabnőd!” A számításaiban megcsalatott Akmet ijedve hőkent vissza e parancsoló szózatra; dühe felforrott, de elrejté azt, s színlett szelidséggel így szóla: „Mária! e jelekből, mellyeket látsz, s e fényből, mellyel környezélek, nem látod-e, hogy szeretlek, s hogy téged boldoggá tenni legfőbb ohajtásom? — „Vesszen a té boldogításod örökre! kiáltá Mária, palotáiban a halál árnyéka leng; körödben fojtó lég uralkodik, s butoraid fényéből pokol tüze ragyog ki. A gyémántokon, miket pazar kézzel előmbé raksz, özvegyek és árvák könnyei ragyognak, s átok kiált értök az égre! Engem ezekkel te boldoggá nem tehetsz; az én boldogságom szívemben vagyok, mit te nem adhatsz, sem el nem vehetsz!” itt sirásra fakadt Mária, s könnyei gazdag eseppekben gördülének alá arcáján; szépsége a legfőbb fokra emelkedék, s a bámuló Akmet így folytató beszédét: „Ne gondold, oh ne gondold Mária, hogy testi gyönyöreidet éhezem! Mária! légy az én nőm és királyném; légy urnéja e környéknek és nekem; és ha ez nem elég, elviszlek Aaziába, és országot döntök lábaid elébe.” — „Hah, sátán tanítványa! felelé gúnyos mosolylyal Mária, az ördög is országokat ígért Krisztusnak, csak hogy lábaihoz boruljon. Akmet! te pogány vagy, Istenemnek, Királyomnak, és kedves hazámnak ellensége; én tiéd soha nem lehetek; egy római keresztény nő csak római keresztény férjnek lehet felesége.” Az ellenmondásokhoz nem szokott Akmet elpirult, s dühét többé rejtegetni nem tudván, a földre szegzé szemeit, s komor, lassu fenyegető hangon így szóla: „Nyomorult rabnő! nem tudod-e, hogy kezemben van életed, vagy halálad? Mária nyugodtan viszonzá: „Meghalni nem félek; de terveidet megvetem, s e pillanattól fogva utállak és gyűlöllek.” Akmetnek minden tagjai remegtek s mozdulataiból látszott, hogy a nőt megragadni akarja. Mária ezt észrevevé, s egy asztalkán ott fekvő drága török kést kezébe ragadván, ön szívének szegezé, s elszánt hangon kiáltá: „Akmet! él az Isten, ki nekem megboesájt, de ha hozzám nyulsz, e pillanatban halva rogyok össze lábaid előtt!” Akmet megijedt, s orosz lány hangjával teljes erejéből kiáltozá a szerezest. Izmael belépe, s mélyen meghajolván ura előtt parancsot kére; Akmet pedig parancsolá neki, hogy rablánczot hozzon e pillanatban, s tegye fogollyá ez

örült nőt. Izmael ismét meghajtá magát s elsiete; Akmet pedig megvető pillanatot vetve Mária felé, fölemelé fügyönyt, s eltávozék a belső teremekbe.

Mikor Mária az atyai házból elragadák, nyakába vetette fehér prémes magyar mentéjét; e mente belső zsebében vala Mária kézzel írott imakönyve, és egy szentelt olvasója; ezeket elővé Mária s egy pamlagra leülvén, imádkozék. Így találta őt Izmael egy negyed óra mulva, midőn megérkezék a lánczezal. Szegény Izmael pogány szívében sok érzelem volt. Ez Akmet kiesapongásait gyűlölte, s a hatalmas kényurnak ellenállni tudó Mária megcsodálta; őt tisztelte s csaknem imádni kezdte. Letérdelt a pamlagon ülő keresztény nő előtt, s úgy lánczoló meg kezeit; de Izmael sirt, s fekete arcán ragyogó könnyük hullottak alá; s mikor elvégezé bús kötelességét, felállá s összetette kezét Mária előtt, mintha boesánatért esdekelt volna. Mária intett is fejével boesánatot, s egy könnyü, vigasztaló mosolygás lebbent el ajakán. Most a szerezest megfogá Mária kezét, fölemelé ültéből, az ablakhoz vezeté, és mutatá a keresztény templomot, aztán szívére, majd az égre mutatott; majd Mária imakönyvét és olvasóját tapogató, — majd sok egyéb különféle jelekkel iparkodék valamit tudtára adni Mária-nak, mert beszélni nem tudott vele. Mária bámult és gondolkodott, mert nem tudá hamar megérteni, mit akarna Izmael. Végre eszébe ötlött Mária-nak, hogy talán Izmael szeretne keresztény lenni, mutatá tehát neki az olvasón függő keresztet, mit Izmael azonnal remegő kézzel megragadott s öröm-nevetésre fakadva hévvel esőkolgatott, s azután ismét ujítá az előbbi jeladásokat. — Ekkor Mária-nak egy nagy eszme tünt föl elméjébe. Nagyszerü khinai táca vala egyik asztalra helyezve, szélei kirakva igaz gyöngyökkel s rajta nagy ezüst korsó Mária számára, tiszta vízzel megtöltve. Mária ragadá e táczát és korsót, s Izmael felé fordulva inte neki, hogy térdepeljen le a szönyegre. Izmael letérdelt, Mária pedig elébe lépett, s Izmael szemei közé nézve kérdé: „Akarsz keresztény lenni?” Izmael inte fejével. Most Mária közelebb tartá a táczát s élénkebb hangon ujítá a kérdést: Izmael! igazán akarsz keresztény lenni?” Izmael sokszorosán inte; mire a táczába hajtá fejét, s Mária-nak e szavaira: „Pál! én téged keresztellek az Atyának, és Fiunak és Szentléleknek nevében, Amen!” esörögve hullott a táczába Izmael fejéről az Isten vize. Mária félre tevé a táczát, Izmael pedig ekkor fölállá egyenesen, s nagy lélekzetet vön néhányszor, mintha nehéz teher hullott volna le vállairól; aztán összetett kezeit feje fölé emelé,

esattogtatá azokat s örömben ugrált; majd Máriához simulva, esőkolgató kezeit és lánczait, mire Mária neki ajándékozta a szentelt olvasót, mit Izmael nagy hévvel megcsókolt és öve mellé rejte.

Nincs szebb erény a földön a haladatos ságnál; mennyei virága ez a jótéteményeknek, mely új meg új gyümölcsöket terem, s boldog az, ki hálaadó tud lenni jöltevéje iránt. Haladatosság, Isten rokona, emberek szerelme! Haladatosság, örök élet fája! egyedül neked nincs gyűlöld a földön; mert még a rabló is magasztos igékkal dicsőíti szent orszádat. —

Izmael haladatos lón. A mint az olvasót öve mellé rejte, azonnal egész arca komolylyá változék, s Máriához lépve, valamely igen különös dolgot akart jelek által közleni vele; hanem e pillanatban Akmet kiáltása hallatszék, mitől Izmael megijedt és gyorsan eltávozék. Ez alatt dél lón. A vén Rökkána étszereket és hevitő italokat hozott Máriának; de ő nem illeté azokat, csak kevés kenyéret evék, s az ezüst korsóban megmaradt vizet kiüríté. Rökkána leült Mária mellé, s hasztalan kísértő beszédekkel kezdé untatni a szüz tiszta kebelét; de kedves olvasó! mi nem féltjük a szeplőtelen bajnokot, ne hallgassunk tehát Rökkána botor beszédeire, hanem egy kevéssé nézzünk át Zendrői Pál urhoz, mit művelnek ők?

Még e nap reggelén hívatá Akmet kedves barátját Farkas Bálintot s végtelenül dicsékvék neki, miily nemes prédára akadt légyen; s esőfolni kezdé Bálintot, hogy ő Simontornya minden titkait bírja, s még sem tudá kitapogatni a kincset, mely a Zendrői család ősiakában elrejtve vék. Akmet őszintén szólá mindezeket, mert a Bálint és Mária közti viszonyról mitsem tudá, s nem is gyanítá. De bezzeg majd összerogyék ijedtében Farkas Bálint, s csak a jó Isten őrizé, hogy titkát el nem árulta s életét nem veszélyeztette. Erőltetett mosolylyal mutatá Akmet öröme fölötti színlelt részvételt, s alig várá, hogy tőle megválhasson, és Zendrői Pálhoz elsiethessen. — Mikor Bálint oda érkezett, minden eseléséget sirva talált, Zendrőiné a nyoszolán feküdt, Pál ur pedig, az öngyújtóval volt, most pedig haragjában elővett ősi kardja sulyát próbálgatá markában, s a belépő Bálintot nem tudá udvezelni. „Mit akarsz e karddal? kérdé Bálint nyájas mosoly után Pál urat. „Támadást indítok a nép között, és megölöm a basát;“ felelé szomorú hangon a kesergő Zendrői. Bálint megdöbbenve lelkében, s fejét helybe nem hagyólag hajtogatva, így dorgálá Zendrőt: „Szerencsétlen apa! ez a keresztény hős hite a nehéz kísértetnek

idején?! tehát nincs-e erény Mária lelkében le-tapodni a bűn ingerre; kellett-e idegen segély Juditnak, hogy megszalassza Holoternes taborát, avagy szorult-e az Isten bűnos karódra, hogy megalázza Akmet cselszövényeit?! Pál ur! Pál ur! ne kísértsd a te Uradat, Istenedet, s tedd vissza rejtékébe a titott fegyvert; mert halálának a fején, kinél illvesmit talál a pogány.“ Itt Bálint megfogá Pál urnak jobb kezét, s szelidebbre változtatott hangon így folytató szavait: „Tudod-e mit Pál! bizzunk az Urban; én Abban bízom; majd én estére hozzátok eljövök, s kkorra gyűjtsd össze szolgálodat, s imádkozzunk egy szívvel, hogy segítse Isten Mariát, és szabadítsa meg a gonosztól.“ — Úgy legyen! felelé szelid nyugodt hangon a magához téré Zendrői Pál, aztán hüvelyébe rejte ősi kardját, s roután a szomorú anyát is jó reményvel vigasztalták volna, Farkas Bálint haza távozott.

Az alatt este lón, késő estve. Az idő éjféle-hez közleg. Zendrői Pál házában imádkoznak, és mivel az ima szivekből szöli, az égre száll. Akmet palotájába minden ablak zárt; álomul minden szemeken, csak az Isten van ébren és Mária, kit Akmet nap közben többször is hasztalanul kísértvén, arra ítél, hogy másnap reggel az őrtoronyba záratassék. Mária nem mert lefeküdni, hanem felöltözve leült egy bíbor karszékre, s elméjét az Istenhez emelé; nem is almodta szegény, hogy az atyai házban érette jelenleg is imádkoznak; most egyszerre megzördül Mária ajtajának kilinése, s Mária megdöbbenik; lassan lassan, halk csikorgás után telnylilik az ajtó, s egy homályos lámpa halovány fényénél ovatos vigyázattal belép Izmael. „Mit akarsz?“ kiált rá az elrémült Mária; de Izmael egy nagyot piszszent, s mutató ujját ajkaihoz illesztve hallgatást parancsol; letérdel Mária előtt, koldusokat vesz ki öve mellől, majd némán s remegő kezekkel oldozza le Mária lánczait kezeiről; azután fel kel Izmael, s fölémeli a karszékből Mariát is; nyakába illeszti aranyos mentéjét; majd megfogván Mária kezét, kivézetli a szobából. Mária féltében remegett, s homlokáról nehéz cseppekben hullott alá a hideg veriték; de vigyázó léptekkel követte Izmaelt a feljáról az udvarra, az udvarról a várkertbe, hol egy bűntest vasajtó Izmael érintésére megnyilván, künn voltak a szabadban egy szűk folyó magas partján; ennek bejtorján lepte keskeny utain elvezeté Mariát a város felső szélére a sz. Vendel közszobraig, hol a nőnek lábaihoz esve megcsókoltá azokat, s érthetlen nyelvén szerencsét ohajtva neki, gyorsan visszasietett és Mariát magára hagyá.

A várban Mária szökését észrevették. Mikor Izmael a kertí vas ajtón belépett, már hallá az iszonyu iármát a várudivaron; az egész őrség talpon volt, sőt maga Akmet is, ki a Zendrői házat azonnal körülvétténi s a szülőket elhurcoltatni parancsolá. Izmaelt elfogták az udvaron s azonnal vallatni kezdék, de ő nem vallott semmit; egy kőoszlophoz kötözék tehát s bambus nádakkal annyira verék, hogy szegény leikét csaknem kiadá, s mindez hasztalanul; minden ütésre csak azt kiáltotta: „én keresztény vagyok!” ez a basát annyira dühösségre gerjeszté, hogy Izmael hajnal tájban egy selyem zsinorral megfojtatott, s feje testétől elvágtatván, karóba üttett, és a vártoronynak felső párkányára kitüzetett. Zendrői Pálék épen lefeküdtek s Bálint már nem vala ott, mikor az őrség beronta hozzájuk. Csodálkoztak a szülék Mária elsökésén, de nem adhatták elő, mert valóban nem látták, s ártatlanságukat a basa előtt sokszorozva erősíték; de hasztalanul. Akmet nem hitt. Pál és nője vasra verettek, s az őrtorony legalsó tömlőzében a falhoz láncoztattak. — A basa dühös volt, s a kétségbeesés zavarában látszott ingadozni. Korán reggel hivatá Bálintot, neki ajándékozá előlegezen Zendrői Pál minden javait; azonkívül kínesekeket s örökös kegyét ígéré neki, ha Máriaát visszaszerzendí; továbbá kihirdetteté Simontoronyán és környékén, hogy a ki Zendrői Máriaát visszahozza, vagy hollétét följelenti, bár minő kéréssel járuljon elébe, teljesítendí. Ki szerette volna inkább tudni Mária hollétét, mint Bálint? azért kinyerte Akmettől, hogy a tömlőzbe mehessen, Zendrőivel és nejjével leánya felől értekezendő. Le is ment hozzájuk Bálint, s miként meg vala vigasztalva, midőn Pált és nőjét nem buban, sőt inkább örömben találá. „Isten hozott Bálint, így köszönté Zendrői az érkező Farkast, ime! az Úr meghallgatta könyörgésünket, s megszabadítá Máriaát; legyen gondod Bálint megtudni Mária hollétét, és rejsd őt a mint tudod; egyszersmind vidd meg neki az én atyai szigorú parancsamat, hogy föl ne jelentse magát, ha mindjárt mindketten áldozatul esnénk is.“ — Most szomorult meg lelkében igazán Bálint; mert reménylé szüleitől megtudhatni Mária hollétét, s miután Izmael történetét nekik elbeszélte volna, nehezebb szívvel, mintsem odajött, a tömlőzéből haza távozek. — A türehtlen Akmet csak két napot várt, s mivel azalatt Mária felől senki hírt nem hozott, erőszakhoz nyulni elhatározá.

(Vége köv.)

A sz. korona feltalálásának története.

(Vége.)

A könnyű és puha föld, a sűrű kuszó növényekkel körülött fák alakja, a hely félrefekvése, valamint az ahhoz a Duna felől és az innenső török-szerb partról hozzáférhetés a fűrkészőben olly rendíthetlen bizonyossági érzetet költöttek, mikép daczára a neki adott szigorú utasításnak, hogy csak a legalaposb jelekre és csak a legnagyobb valószínűség esetében eszközölje a föld szembeütő felásását, mégis már f. évi sept. 6-kán munkához látott.

Miután a földet kimérte, és az egész mintegy 20 □ ölnyi fa-óáznak hét, körülbelül 20 láb hosszú parallel árkokban 1 1/2 lábnyi szélességű közökbeni felásására a vázlatot elkészítette, ez árkokat a liget mindkét végeig menő hosszaságban fel kezdé ásatni, midőn a második jobboldali párhuzam-vonal meghosszabbításánál sept. 8-án 8 1/4 órákor reggel, egy munkás kapája a földbe vágva érezhangot adott és abban a pillanatban egy jóllezárt vas láda lett látható, mely biztosságba helyeztetve és azután erőszakosan feltörve a koronajelvényeket tartalmazá.

A láda belül és kívül egészen el volt lepve rozsdával; a felnyitáskor felül feküdt a szent István király palástja, mely valószínűleg a legnagyobb sietséggel pakoltatott be, mert selyemtakarója alatta feküdt, és miként a láda egész tartalma víztől átázva volt, a palást himzésével kifelé fordítva vala összehajtvá. A nedveség kivételével e clenodium, korára s állapotára nézve az utóbbi koronázási ünnepély óta, nem sokat szenvedett. A palást alatt, a három átázott vankos feküdt, mellyen a jelvényeket a megkoronázandó király előtt szokták volt hordani, ezután következett a két selyem-harisnya, a szalag s a víztől átázott és szétmállott cipő és papucs, végre az öt és több szalag. A jobb sarokban állt a tok, a királyi magyar szent s épen maradt drágakövekkel s igazi gyöngyökkel kirakott meg nem rabolt koronával, mellette a hasonlóképen sértetlen maradt kormánypáleza, a rozsdától erősen befogott kard és a kissé megfeketült aranyalma. Több félig elrothadt takaró darab, lovagló szerszám és egy pár víztől átázott oklevél feküdt végre a láda fenekén.

Alig vitetett vissza a korona Orsovára, a nép azonnal tolongva sietett a határőr-parancsnoksági épületbe, s azt látni kíváná. Ha mindjárt kíváncsiság, kétségeskedés, kalandosság-hozó kedv és hajlam vitt is oda némelyeket, de a csoportonkint mind türelmetlenebbül oda tördülő néptömeg komoly kegyelete félreismerhetlen volt és legbensőbb megindulást ébresztett, mert nem csak egyesek, hanem számtalan említék azon csodálatos végzetet, miszerint épen Magyarország védasszonya napján találtattak meg és kerültek elő a föld alól a szent clenodiumok. Mikép mutatkozik a maga valódiságában a közönséges ember egyenes nyíltsága, ezt benső megindulással fejezé ki egy, a gőzhajózási ügynökség szolgálatában álló, és a becses clenodium látására mélyen meghatott magyar, midőn azt mondá, hogy eselszövények és áruulás daczára a csodatevő szent korona azon napon adatá magát jogszerű ura kezébe vissza, melyen Magyarország b. sz. Mária védasszonya napját ünnepli.

A panonhegyi sz. Ben. r. főpátságban legújabb felállított JÉZUS sz. szívének társulata.

Krisztus igaz egyházának első jelvénye az egység, mellyel fogva minden tagjai az egy hit és szeretet köteleke által egybefűzve egy nagy társulatot, „Isten országát e földön” képezik. Mindemellett tagadhatlan, miszerint már magában a kereszténység szellemében gyökörredzik egy élénk ösztön szorosabb egyesületre oly tagok közt, kik a mindnyájunk elé tűzött célt, magunk és mások megszentelését különös uton és különös eszközökkel elérni szeretnek. A keresztény szellem eme legbensőbb sajátosságából keletkezett a szentségek társulata az egyháznak vita canonicája, s e sajátosságunk köszönök ietésüléseket a jámbor társulatok is. A ki korunk hitvallásának határozottan megjelölt kötelességét teljesíti, azaz a hitvallásnak különös figyelművel és különös hűtővel a hitvallásnak különös szerepet játszik, az egyházi tette is hasonlít, és az egyházi életnek, mellyek számára termékeny föld tapasztaltatik, felállítását hatalmas emeltyűvé teszi a célt és kezében egy szebb jövőre utat nyitja, és a tagok szellemével, melly most inkább most valaha annál ügyesebb, hűzebb lelkesíti esztárát, a je erők zart szent szenteket állítanak. Mennyire képesek a jámbor társulatok a népből feleleveníteni a valóságos életet, ez a Párisban létező Mária szívével sz. szívével nevezett főtársulat év-könyveiből eléggé kiviláglik, erről saját tapasztalásból is meggyőződhetik minden lelki pásztort, ki illetlen társulatot az isteni gondviselésről reabizott lelkek ügye iránti gondoskodásból megalapítani szerenese volt.

Ö méltósága a mi kegyes főnökünk felfogás a kor szükségait, s az egyház anyai szava iránti mely hódolat-tól, s a gondjára bízott juhok iránti pásztori szeretettől indítatva, már 1844-ben a b. szűz szeplőtlen sz. szívének társulatát helyben behozá, melly jelenleg 15 ezer s ezek közt számos távol lakó tagot számít, s még mindig élénk részvetnek örvend. E társulatunk 1850 óta egyesítve van a Párisi anyatársulattal, s ő szents. b. e. 16-ik Gergely papától nyert hatalomnál fogva följogosítatott egész Magyarhonból fioktársulatokat kebelébe fölvenni.

Egy örömteljes eseménynek köszönjük most a Jézus szentséges szívével nevezett imatársulat felállításárai engedelmet. Midőn t. i. folyó évnek május havát a b. szűz tiszteletére különös ünnepélyességgel megülni készülünk: szóba jött egyszersmint, ha valljon nem lenne-e ezélszerű az annyira elharapódzott káromkodás, szintűgy a gyakoribb szentségtörések kiirtására és elhárítására a b. sz. szívének tiszteletével egyuttal Jézus legszentebb szívének imádását is összekapcsolni. S úgy is történt. E terv létesítésére a 86 ölnyi magas Pannonhegy harmadik ormán álló — templomnak is beillő — ugy nevezett Boldog asszony kápolnája lön kiszemelve. Egyike ez hegyünk legkellemesebb pontjainak; körülövedve bor- és gyümölcsültetvényekkel, bájoló völgyek s gazdag rétekekkel, elragadó kilátást nyújt a messze elterülő vidékre. A monostortól odavezető ut épen a hegy második ormára helyezett Kalvária mellett vonul el, melly körülmény a mellette elmenőket önkénytelen is arra emlékezteti, miszerint ama fennvalókhöz, hol a földi fáradsalmakból kiemelve a b. szűz közbenjárása által Krisztus ígéretire méltatni remélünk, csak a kereszt és szevedés útján érhetünk. Ez eléggé tágas kápolna tehát szőnyegeket, zölde-

lő lombok- virágkoszorúk: füzérekkel lehetőség fel-
 ékesített, a számos égő gyertyákból képzett fénykör-
 nek közepette ragyogó nap- s szeliden világító hold gyá-
 nánt tündöklött a két malaszt- és vigasztalásforrás, Jézus
 és Mária sz. szíve. Földinépünk, noha ezidén a munká-
 ban elmaradva épen ekkor volt leginkább elfoglalva, mégis
 szép számmal jelent meg e szentélyben majd nem hét hét
 lefolyása alatt naponként reggel, hogy a legfelségesb
 vérontás nélküli áldozat alatt az örök főpap kegyteljes szívét
 imádja, estve pedig hogy szűz Anyja szeplőtlen szívét
 litánák, könyörgések s ájtatos énekek közt dicsőítse. Kül-
 lönös említést érdemelnek a vasár- s ünnepnapjaitatos-
 ságok, mellyekre sokok a tavolabb fekvő helységekből
 is ide zarándokolának. E napokon ugyan is a két sz. szív
 tiszteletéről felváltva tartattak sz. beszédek, mellyek az
 egybegyűlt sokaságra nem maradtak hatás nélkül, s ugy
 azaz, azaz a pástori szentélyekben szentelt, szentel-
 ket fonatol használta, hogy sok eltévedett juhok a rag-
 dalt farkas kormérsán megmeneküljenek, s a szentélyben
 hoz visszavezessen. Amennyi magunk is a szentélyben
 csak isteni kegyelmű s szűz Anyának s bűnökön men-
 dekesen kőzhemparasára utasítunk, azaz csak a gyónás-
 sákból, melly ezen idő alatt szokottul látogatottak
 s, leheteti saját epülésükre s legelsőb vigasztalá-
 sáukra nem eveszerre tapasztalják. S a szentélyben
 sionk — így nevezhetni tan 10 napos ájtatosságunkat
 mivel minden beszédek s ájtatos gyakorlatok oda irány-
 zottak, hogy a hűvek kebelében Istenhez igaz megierés,
 s a szívük megújítása és megszentelése eszközöltessék.
 Jézus sz. szíve fönnépen, E napon ugyan, „noha hét
 közbe esett” mintegy 300 ájtatos lélek jelent meg az Ur
 szentélyénél, kik a szentélyről fönnévaló elmélkedéssel ál-
 dozati imák, s még inkább az egész gyülekezettől any-
 nyelven mondott közgyónás által szívük mélyében meg-
 hótva példás ahtatái részesültek az angyalok elideleiben.
 Még Jézus szíve ünnepének egész nyolcz-oda alatt is je-
 lentékeny volt a gyónatársók látogatása, s mindenki
 csak azt sajnálá, hogy e szívevelő ájtatosság hosszabban
 nem tartott.

A minden várakozást fölmúluló s örömteljes rész-
 vét, mellyet a hűvek az egész ájtatosság lefolyása alatt
 jámbor buzgóságuk által tanúsítottak, a számtalan ke-
 gyelmek, mellyek e két mennyei forrásból ez idő alatt
 áradtak, végre a sokak részéről nyüvanított kívánság,
 Jézus szentséges szíve társulatába beállani, mit már az
 ájtatosság első hetében is sokan sürgetve kértek, kiknek
 száma már a 800 megközelíti. — elhatározzák ő méltósá-
 gát kegyes Főnökünk, Jézus szentséges szíve társula-
 tát is behozni, canonicie megalapítani, s az illető római
 főtársulatba bekebelezeteni. Az e végből Rómába a főtár-
 sulat elnökéhez intézett kérelemre nem sokára hozzánk
 érkezett az okmány, mellynek erejénél fogva a Panon-
 hegyen törvény szerűleg alapított Jézus legszentebb szí-
 vének társulata a Rómában létező előbb St. Mária ad
 Vineam, most della Pace nevű egyházban az egész világ
 hűvei számára felállított főtársulatba bekebelezetetik, s
 mindazon sz. búcsukban részesítettik, mellyekkel a ne-
 vezett főtársulat bővelkedik.

Tekintvén ama sok és magasztos kegyelmeket, mel-
 lyeket e két sz. szívvelő forrásból tapasztaltunk, azon hó-
 vágy támad keblünkben, vajha édes honunkban minél
 több lelkipásztor ez ájtatosságot hűveik közt terjesztené.
 Ily társulatok nélkül alapos és tartós javulást népünk-
 ben gondolni alig lehet. Korunk súlydelt állapota rend-
 kívül eszközöket igényel, ha a lelkipásztor ezekhez fogni

nem ak
 heti. N
 ajtato
 isten
 kettos
 ga a t
 hanem
 kabb ig
 ben az
 ég, ser
 mint e
 Isten a
 hitetlen
 tatta k
 telis-
 és lez
 segy-

tejes
 nyul-
 fos ár-
 jik, k
 rholik
 egytel
 a m
 s ap
 ántar
 teliat
 népt
 letet
 sáml
 straz
 sere,
 do n
 tatt
 nyek
 berg
 köve
 Seve
 tiszt
 nek,
 Any
 szen
 tato
 fején
 tena
 e sz
 mi k
 Kri
 nak
 rósi
 (M
 plo
 aján
 nok
 sző
 sch
 irá

szágunk jeivényei és örök kincsei vasuton Budára vissza fognak vitetni. Említendőnek véljük még, hogy Pesttől Bécsig minden vasuti állomás számos néppel tömve volt, az öröm és lelkesedés „éljen”-ekben nyilvánult, vagy hat izben a szent korona a népnek megmutattatott. A nagyméltóságú egyházi küldöttség pedig a szent korona mellett a vasuton is mindig imádkozott.

Nagykeszi.

XL.

Kalocsa, septemb. 18. A kalocsai plébánia-egyház hívei mai napon szívemelő ünnepélyre viradtak fel, minthogy e napon igttattott be plébánosi hivatalába főtiszt. Tary Xav. Ferencz főegyházi kanonok ur, ki az egyház és haza érdekében tett hív szolgálatai, s különösen e város és környéke lakóinak irányában tanusított hitbuzgalma, s a jótékonyág oltárára hozott nagylelkű áldozatai által minden jóknak tiszteletét és szeretetét már is olly nagy mértékben kivívta magának. Azonban a fentisztelt férfinak ismert szerénységét eddigi hivataloskodása különböző ágaiban szerzett érdemeinek tüzetes elősorolása által megsérteni nem akarván, e helyen csak azon fényes alapítványait bétorkolunk felemlíteni, melyekről a beiktatói tisztelet végzett főtiszt. Bartók Mátyás kanonok és székes-egyházi főesperes ur lelkes beszédjéből örömkönyvek közt értesült az igen nagy számmal egybegyűlt hallgatóság. A beiktatott főtiszt. plébános ur ugyanis új hivataloskodásának első lépését következő alapítványozások által szentelte meg, s tette örök emléküvé híveink kebelébe, t. i. a helybeli gymnasium fenntartására 2000 ft., a városi szűkölködők felségelésére 100 ft., az érsek-uradalmi tisztviselők özvegyei- s árváinak gyámolítására 100 ft., a kalocsai papnövelde s elaggott papok intézetére 100 ft. s a legközelebbi tűz által károsult négy család nyomorának enyhítésére 50 ftot pp. adományozott! Ezen kívül a helybeli es. kir. esend- és pénzügyorség embereinek fejekint egy imakönyvet, 2 font lust s összesen két akó jó bort saját pinczejéből ajándékozott. Megemlítené még, hogy a plébánia-egyház minden évben a városi elöljáróság minden évben a plébánia-egyház imakönyvét könyvvél ajándékozta meg, hogy elhalgassuk azon több százra menő ifjusági iratokat, mellyeket a helybeli tanuló ifjuság közt kiosztandókul az illető tanár uraknak által adott. S mégis a híveihez ez alkalommal intézett szívesható beszédében az érdemnek legkisebb árnyékát is elhárítani igyekezett magáról, hanem elérzékenyülve dicsérte s áldotta az Urat, mint a kirak, mindentudó kezében ő csak gyenge eszköz. . . . Ő nem kíván egyebet, mint az Istentől kegyelmet, hogy lehessen híveinek az, mi egy, az Ur szíve szerinti lelkipásztor lenni szokott; híveitől pedig engedékeny bizodalmat és bizodalmas engedékenységet. . . . S mi hiszszük, hogy kéro s intó szavai nem maradandnak ohajtott siker nélkül; legalább ennek zálogául látszottak lenni az elérzékenyülés ama gyöngyei, mellyek a jelenvoltak arczairól leperegtek. A teljes egyházi segédlet és fõtemplomi

zenekar működése mellett bemutatóit vérontás nélküli áldozat közben Horváth Dániel tette le az új plébános ur kezeibe a rom. cath. hitvallást, mi az ünnepély emelésére s az áhítatos érzelmek növelésére nem kis befolyással volt. Végre a beiktatott főtiszt. plébános ur déiben pompás terített asztal mellett vendégelte meg számdúsan meghívott tisztelőit, kiknek ez alkalommal összhangzólag s túlaradó örömezzelmek közepett nyilvánított szerencsekívánataik és szívélyes ohajuk némi gyenge viszhangjául engedtéssék meg itt is azon buzgó ohajtást kifejezni: miszerint e nap, mellyen az ünnepelt férfin a pástorok fejedelmének kegyelméből, nmltgu érsekünk atyai gondoskodásából nyert plébánosi hivatalába dicsőségesen beiktattatott, legyen reá nézve mindennemű testi s lelki áldásoknak bő forrása!

Csöd kántor-tanítói állomásra. Vaiszkán (Bács megye) a kántor-tanítói állomás betöltése végett csöd hirdették. Ezen ellomást elnyerni ohajtott minden megkívántató okirataikkal ellátva f. é. oktober 12-én a tanítói vizsgálat s kántori próbatét végett a helyszínen jelenjenek meg. A megkívántató tulajdonok köze tartozik az ilyr, (sokacz) német és magyar nyelv tudása. Javadalmai: szabad lakás, házi kerttel, $\frac{3}{4}$ telek föld, 12 fr. p. 12 pozsonyi mérő kétszeres buza, 6 öl fa, és a megyeszerte megállapított stóla. Kelt Vaiszkán, sept. 11. 1853.

Balogh György
plébános és iskolai igazgató.

Csöd hirdetés. Szolnok megyében kebeleztett tiszántúli egyház kerülethez tartozó T. Beői helységben a kántor tanítói hivatal megürülvén, e hivatal elnyerésére f. é. oktober 20-ik napjára csöd hirdették, mellyet is kik elnyerni szándékoznak, képezdei és más jó erkölcsi s magaviseleti bizonyítványokkal ellátva, magokat jó előre a helybeli esperes és plébánosnál jelentsék. Az állomásnak évi bevétele az, mellyeg 50 koooi parter buza, 6 hold szántó-, 3 hold rétiföld, deputatum gyanánt 15 p. fr., stóla 50 pfr. Budai és egri alapítványból 17 fr. 10 kr. p. Kelt Tiszó Beői, sept. 20-án 1853.

Somogyi Károly
esperes és plébános.

Négyes adományok: A sz. gyermekség társulata részére: A várad-olaszi hívek 10 pfrt. Schlegl József, pintermester Kis-Komáromban 1 frt. 20 kr. pp. A jáki tagok 6 fr. 46 kr. p.

B. Schlör emlékére: Nt. Trelezky József, váradolaszi alesperes és pleb. 4 pfr.

Kiadja „a jó és olcsó könyvkiadó társulat,” szerkesztő BLÜMELHUBER FERENCZ.

Pesten 1853. Nyomatja LUKACS LÁSZLÓ, országot 6. sz.